

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

10 päivänä marraskuuta 2016*

Ennakkoratkaisupyyntö — Kiireellinen ennakkoratkaisumenettely — Poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa — Eurooppalainen pidätysmääräys — Puitepäätös 2002/584/YOS — 1 artiklan 1 kohta — Oikeusviranomaisen käsite — 6 artiklan 1 kohta — Pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen käsite — Eurooppalainen pidätysmääräys, jonka Liettuan tasavallan oikeusministeriö on antanut vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen täytäntöönpanoa varten

Asiassa C-477/16 PPU,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka rechtbank Amsterdam (Amsterdamin tuomioistuin, Alankomaat) on esittänyt 2.9.2016 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen samana päivänä, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa, joka koskee sellaisen eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa, jonka kohteena on

Ruslanas Kovalkovas,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja T. von Danwitz sekä tuomarit E. Juhász, C. Vajda, K. Jürimäe (esittelevä tuomari) ja C. Lycourgos,

julkisasiamies: M. Campos Sánchez-Bordona,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan, että asia käsitellään ilman kirjallista vaihetta unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 111 artiklan mukaisesti, ja ottaen huomioon 5.10.2016 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Alankomaiden hallitus, asiamiehinään M. Bulterman, H. Stergiou ja B. Koopman,
- Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze, M. Hellmann, J. Möller ja R. Riegel,
- Kreikan hallitus, asiamiehenään E. Tsaousi,
- Suomen hallitus, asiamiehenään S. Hartikainen,
- Ruotsin hallitus, asiamiehinään A. Falk, C. Meyer-Seitz, U. Persson, N. Otte Widgren, H. Shev ja F. Bergius,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

— Euroopan komissio, asiamiehinään R. Troosters ja S. Grünheid,
kuultuaan julkisasiamiehen 19.10.2016 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS (EYVL 2002, L 190, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EUVL 2009, L 81, s. 24; jäljempänä puitepäätos), 1 artiklan 1 kohdan ja 6 artiklan 1 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, joka koskee eurooppalaisen pidätysmääräyksen, jonka Liettuan tasavallan oikeusministeriö (jäljempänä Liettuan oikeusministeriö) on antanut Ruslanas Kovalkovasista vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, täytäntöönpanoa Alankomaissa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Puitepäätöksen johdanto-osan viidennestä yhdeksänteen perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(5) Unionille asetettu tavoite tulla vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaksi alueeksi johtaa EU:n jäsenvaltioiden välisen, rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen poistamiseen ja sen korvaamiseen oikeusviranomaisten välisillä luovuttamisjärjestelyillä. Lisäksi uusien ja yksinkertaisempien järjestelyjen käyttöönotto rikoksesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamiseksi tuomioiden täytäntöönpanoa ja syytteeseen asettamista varten rikosasioissa tekee mahdolliseksi poistaa nykyiset monimutkaiset ja aikaa vievät luovuttamismenettelyt. Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvalla alueella on aiheellista korvata jäsenvaltioiden tähänastiset perinteiset yhteistyösuhteet rikosoikeudellisten päätösten, sekä ennen tuomiota annettujen että lopullisten, vapaan liikkuvuuden järjestelmällä.

(6) Tässä puitepäätöksessä säädetty eurooppalainen pidätysmääräys on vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen, jota Eurooppa-neuvosto on luonnehtinut unionin oikeudellisen yhteistyön kulmakiveksi, ensimmäinen konkreettinen sovellus rikoslainsäädännön alalla.

(7) Koska tavoitteena olevaa, rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 13 päivänä joulukuuta 1957 tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen perustuvan monenvälisen luovuttamisjärjestelmän korvaamista ei voida riittävällä tavalla saavuttaa jäsenvaltioiden yksipuolisin toimin, vaan se voidaan toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla, neuvosto voi toteuttaa toimenpiteitä [EU] 2 artiklassa tarkoitetun ja [EY] 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Kyseisessä artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä puitepäätöksessä ei ylitetä sitä, mikä on tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarpeen.

(8) Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskevia päätöksiä on valvottava riittävästi, mikä merkitsee sitä, että sen jäsenvaltion oikeusviranomaisen, jossa etsitty henkilö on otettu kiinni, on tehtävä päätös henkilön luovuttamisesta.

(9) Keskusviranomaisten tehtävä eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanossa on rajoitettava käytännön ja hallinnollisen tuen antamiseen.”

- 4 Puitepäättöksen 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Eurooppalaisen pidätysmääräyksen määritelmä ja velvollisuus panna se täytäntöön”, säädetään seuraavaa:

”1. Eurooppalaisella pidätysmääräyksellä tarkoitetaan oikeudellista päätöstä, jonka jäsenvaltio on antanut etsityn henkilön kiinni ottamiseksi ja luovuttamiseksi toisen jäsenvaltion toimesta syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemista varten.

2. Jäsenvaltiot panevat eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja tämän puitepäättöksen määräysten mukaisesti.

– –”

- 5 Puitepäättöksen 3, 4 ja 4 a artiklassa luetellaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen ehdottomat ja harkinnanvaraiset kieltäytymisperusteet. Puitepäättöksen 5 artikla koskee erityistapauksissa annettavia pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion takeita.

- 6 Puitepäättöksen 6 artiklassa, jonka otsikko on ”Toimivaltaisten viranomaisten nimeäminen”, säädetään seuraavaa:

”1. Pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen on pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion sellainen oikeusviranomainen, jolla on kyseisen valtion lainsäädännön mukaan toimivalta antaa eurooppalainen pidätysmääräys.

2. Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen on täytäntöönpanojäsenvaltion sellainen oikeusviranomainen, joka on toimivaltainen panemaan täytäntöön eurooppalaisen pidätysmääräyksen kyseisen valtion lainsäädännön mukaisesti.

3. Kukin jäsenvaltio ilmoittaa neuvoston pääsihteeristölle, mikä on sen kansallisen lainsäädännön mukaan toimivaltainen oikeusviranomainen.”

- 7 Puitepäättöksen 7 artiklassa, jonka otsikko on ”Keskusviranomaiseen turvautuminen”, säädetään seuraavaa:

”1. Jokainen jäsenvaltio voi nimetä keskusviranomaisen tai, oikeusjärjestyksensä niin vaatiessa, useita keskusviranomaisia avustamaan toimivaltaisia oikeusviranomaisia.

2. Jäsenvaltio voi, jos sen oikeusjärjestelmän rakenne sitä edellyttää, antaa keskusviranomaisensa tai keskusviranomaisensa hallinnolliseksi tehtäväksi eurooppalaisten pidätysmääräysten sekä kaiken muun niihin liittyvän virallisen kirjeenvaihdon lähettämisen ja vastaanottamisen.

Jäsenvaltio, joka haluaa käyttää tässä artiklassa tarkoitettua mahdollisuutta, toimittaa nimettyä keskusviranomaista tai nimettyjä keskusviranomaisia koskevat tiedot neuvoston pääsihteeristöön. Nämä tiedot sitovat pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion kaikkia viranomaisia.”

Alankomaiden oikeus

- 8 Puitepätös on saatettu osaksi Alankomaiden lainsäädäntöä luovuttamisesta annetulla lailla (Overleveringswet). Tämän lain 1 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Tässä laissa tarkoitetaan:

--

- b) ’eurooppalaisella pidätysmääräyksellä’ kirjallista päätöstä, jonka Euroopan unionin jäsenvaltion oikeusviranomaisen on antanut henkilön kiinni ottamiseksi ja luovuttamiseksi toisen jäsenvaltion oikeusviranomaisen toimesta;

--

- i) ’pidätysmääräyksen antaneella oikeusviranomaisella’ Euroopan unionin jäsenvaltion sellaista oikeusviranomaisista, jolla on kansallisen lainsäädännön mukaan toimivalta antaa eurooppalainen pidätysmääräys;

--”

- 9 Luovuttamisesta annetun lain 5 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Luovuttaminen tapahtuu yksinomaan toisen Euroopan unionin jäsenvaltion pidätysmääräyksen antaneelle oikeusviranomaiselle tämän lain säännösten tai sen nojalla annettujen säännösten mukaisesti.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 10 Jonavos apylinkės teismas (Jonavan alueellinen tuomioistuin, Liettua) tuomitsi 13.2.2012 Ruslanas Kovalkovasin neljän vuoden ja kuuden kuukauden vankeusrangaistukseen törkeästä pahoinpitelystä. Elokuussa 2013 Liettuan oikeusministeriö antoi Kovalkovasista eurooppalaisen pidätysmääräyksen rangaistuksesta suorittamatta olevan osan (kolme vuotta, yksitoista kuukautta ja viisi päivää) täytäntöön panemiseksi Liettuassa.
- 11 Asia saatettiin rechtbank Amsterdamiin (Amsterdamin tuomioistuin, Alankomaat), joka on eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomaisen, Kovalkovasin kiinni ottamista ja Liettuan viranomaisille luovuttamista varten.
- 12 Neuvoston 14.12.2007 päivättyyn eurooppalaista pidätysmääräystä koskevien jäsenvaltioiden käytäntöjä koskevaan arviointikertomukseen (Arviointikertomus eurooppalaista pidätysmääräystä koskevien keskinäisten arviointien neljännessä kierroksesta – Eurooppalaisen pidätysmääräyksen ja sitä vastaavien luovuttamismenettelyjen soveltaminen käytännössä jäsenvaltioiden välillä: Liettuaa koskeva raportti (12399/2/07 REV 2)) sisältyvien tietojen perusteella kyseisellä tuomioistuimella on epäilyjä siitä, onko Liettuan oikeusministeriön kaltaisen viranomaisen antamaa eurooppalaista pidätysmääräystä pidettävä puitepäätöksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun oikeusviranomaisen antamana ja onko tätä eurooppalaista pidätysmääräystä näin ollen pidettävä puitepäätöksen 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna oikeudellisena päätöksenä.
- 13 Kyseinen tuomioistuin pohtii tältä osin, onko puitepäätöksessä tarkoitettuja oikeudellisen päätöksen ja oikeusviranomaisen käsitteitä tulkittava niin, että ne ovat unionin oikeuden itsenäisiä käsitteitä, vai voivatko jäsenvaltiot määritellä niiden merkityksen ja ulottuvuuden.

- 14 Siinä tapauksessa, että nämä käsitteet kuuluvat jäsenvaltioiden oikeuden alaan, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo erityisesti puitepäättöksen viidennen, kuudennen ja yhdeksännen perustelukappaleen nojalla, että voidaan kyseenalaistaa, onko Liettuan tasavallan ratkaisu nimittää Liettuan oikeusministeriö puitepäättöksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi pidätysmääräyksen antaneeksi oikeusviranomaiseksi puitepäättöksen mukainen, koska sen mukaan tämä ratkaisu on ristiriidassa puitepäättöksen tavoitteen kanssa, jona on irrottaa luovuttamismenettelyt poliittisesta vaikutusvallasta.
- 15 Siinä tapauksessa, että kyseisiä käsitteitä on pidettävä unionin oikeuden itsenäisinä käsitteinä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, joka viittaa 1.6.2016 annetun tuomion Bob-Dogi (C-241/15, EU:C:2016:385) 56 kohtaan, katsoo, että nämä käsitteet merkitsevät sitä, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaa viranomainen, joka voi asemansa ja toimivaltansa perusteella antaa riittävää oikeussuojaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisvaiheessa. Kyseinen tuomioistuin katsoo vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen, jolle puitepäättös perustuu, perusteella, ettei lähtökohtaisesti ole mahdollista, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaa jäsenvaltion ministeriö. Sen mukaan merkitystä ei tältä osin ehkä ole sillä, että eurooppalainen pidätysmääräys perustuu asianomaisen jäsenvaltion tuomioistuimen ratkaisuun.
- 16 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että ministeriön antamaa eurooppalaista pidätysmääräystä voitaisiin pitää puitepäättöksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna oikeusviranomaisen antamana silloin, kun pidätysmääräyksen antaminen tapahtuu yksinomaan tuomion langettaneen tuomioistuimen pyynnöstä ja sen ratkaisun täytäntöön panemiseksi ja kun tämä tuomioistuin on katsonut eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisen asianmukaiseksi.
- 17 Näissä olosuhteissa rechtbank te Amsterdam on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Ovatko puitepäättöksen – – 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu ilmaisu ’oikeusviranomainen’ ja puitepäättöksen – – 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu ilmaisu ’oikeudellinen päätös’ unionin oikeuden itsenäisiä käsitteitä?
- 2) Mikäli ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi: minkä kriteerien perusteella voidaan vahvistaa, onko pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion viranomainen tällainen ’oikeusviranomainen’ ja sen antama eurooppalainen pidätysmääräys näin ollen ’oikeudellinen päätös’?
- 3) Mikäli ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi: kuuluuko [Liettuan tasavallan] oikeusministeriö puitepäättöksen – – 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna käsitteen ’oikeusviranomainen’ piiriin, ja onko kyseisen viranomaisen antama eurooppalainen pidätysmääräys näin ollen puitepäättöksen – – 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu ’oikeudellinen päätös’?
- 4) Mikäli ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi: onko kansallisen viranomaisen, kuten [Liettuan tasavallan] oikeusministeriön, nimeäminen pidätysmääräyksen antavaksi oikeusviranomaiseksi unionin oikeuden mukaista?”

Kiireellinen menettely

- 18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on pyytänyt tämän ennakkoratkaisupyynnön käsittelemistä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 107 artiklassa määrättyssä kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä.
- 19 Tämän pyynnön tueksi se vetoaa muun muassa siihen, että Kovalkovasiin kohdistuu parhaillaan vapaudenriisto odotettaessa sitä, että hänet tosiasiallisesti luovutetaan Liettuan viranomaisille.

- 20 Ensinnäkin on todettava, että käsiteltävänä oleva ennakkoratkaisupyyntö koskee puitepäätöksen, joka kuuluu EUT-sopimuksen kolmannen osan vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta koskevassa V osastossa tarkoitettuihin aloihin, tulkintaa. Se voidaan näin ollen käsitellä kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä.
- 21 Toiseksi unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan on otettava huomioon se, että pääasian asianosaiseen kohdistuu parhaillaan vapaudenriisto ja että hänen vapaudenriistonsa jatkaminen riippuu pääasian ratkaisusta (ks. vastaavasti tuomio Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 24 kohta). Kovalkovasiin kohdistettu vapaudenriisto on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämien selitysten mukaan määrätty häntä koskevan eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon yhteydessä.
- 22 Unionin tuomioistuimen neljäs jaosto on näin ollen esittelevän tuomarin ehdotuksesta ja julkisasiamiestä kuultuaan päättänyt 12.9.2016 hyväksyä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pyynnön ennakkoratkaisupyyntöä käsittelemisestä kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä.
- 23 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 111 artiklan nojalla on päätetty, että asia käsitellään ilman työjärjestyksen 109 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua kirjallista vaihetta.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen, toinen ja kolmas kysymys

- 24 Ensimmäisellä, toisella ja kolmannella kysymyksellään, joita on syytä tarkastella yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko puitepäätöksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu oikeusviranomaisen käsite unionin oikeuden itsenäinen käsite ja onko tätä säännöstä tulkittava niin, että Liettuan oikeusministeriön kaltainen täytäntöönpanovaltaa käyttävä elin kuuluu tämän 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettun pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen käsitteen piiriin siten, että eurooppalaista pidätysmääräystä, jonka se on antanut sellaisen tuomion täytäntöön panemiseksi, jolla kyseiselle henkilölle määrätään vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus, on pidettävä puitepäätöksen 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna oikeudellisena päätöksenä.
- 25 Aluksi on syytä palauttaa mieleen, että puitepäätöksen tavoitteena on, kuten erityisesti sen 1 artiklan 1 ja 2 kohdasta sekä sen johdanto-osan viidennestä ja seitsemänneistä perustelukappaleista ilmenee, korvata rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 13.12.1957 tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen perustuva monenvälinen luovuttamisjärjestelmä vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen perustuvilla oikeusviranomaisten välisillä rikoksesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamisjärjestelyillä tuomioiden täytäntöönpanoa tai syytetoimenpiteitä varten (tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 75 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 26 Ottamalla käyttöön uusi yksinkertaistettu ja tehokkaampi järjestelmä rikoslain rikkomisesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamiseksi puitepäätöksellä pyritään helpottamaan ja nopeuttamaan oikeudellista yhteistyötä, jotta voitaisiin myötävaikuttaa sellaisen unionille asetetun tavoitteen toteutumiseen, jonka mukaan siitä tulee vapautteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue, sen vankan luottamuksen perusteella, jonka on vallittava jäsenvaltioiden välillä (tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 76 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 27 Sekä jäsenvaltioiden välisen keskinäisen luottamuksen periaatteella että vastavuoroisen tunnustamisen periaatteella on unionin oikeudessa perustavanlaatuinen merkitys, koska niiden avulla voidaan luoda ja pitää yllä alue, jolla ei ole sisäisiä rajoja. Keskinäisen luottamuksen periaate edellyttää etenkin vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta sitä, että kukin jäsenvaltio katsoo – jollei kyse ole

poikkeuksellisista olosuhteista –, että kaikki muut jäsenvaltiot noudattavat unionin oikeutta ja aivan erityisesti unionin oikeudessa tunnustettuja perusoikeuksia (tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 78 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 28 Vastavuoroisen tunnustamisen periaate, joka on oikeudellisen yhteistyön kulmakivi, tarkoittaa puitepäätöksen 1 artiklan 2 kohdan mukaan sitä, että jäsenvaltiot ovat lähtökohtaisesti velvollisia panemaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön. Tästä johtuu, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi kieltäytyä tällaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vain tyhjentävästi puitepäätöksen 3 artiklassa luetelluissa täytäntöönpanosta kieltäytymisen ehdottomissa tapauksissa tai puitepäätöksen 4 ja 4 a artiklassa luetelluissa täytäntöönpanosta kieltäytymisen harkinnanvaraisissa tapauksissa. Lisäksi eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanolle voidaan asettaa vain puitepäätöksen 5 artiklassa tyhjentävästi lueteltuja ehtoja (tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 79 ja 80 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 29 On kuitenkin niin, että ainoastaan puitepäätöksen 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettut eurooppalaiset pidätysmääräykset on pantava täytäntöön tämän puitepäätöksen säännösten mukaisesti. Puitepäätöksen 1 artiklan 1 kohdasta ilmenee, että eurooppalainen pidätysmääräys on oikeudellinen päätös, mikä edellyttää sitä, että sen on antanut puitepäätöksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu oikeusviranomainen.
- 30 Tämän säännöksen sanamuodon mukaan pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen on pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion sellainen oikeusviranomainen, jolla on kyseisen valtion lainsäädännön mukaan toimivalta antaa eurooppalainen pidätysmääräys.
- 31 Vaikka puitepäätöksen 6 artiklan 1 kohdassa viitataan jäsenvaltioiden menettelyllisen itsemääräämisoikeuden periaatteen mukaisesti jäsenvaltioiden lainsäädäntöön, on todettava, että tämä viittaus rajoittuu koskemaan sen oikeusviranomaisen nimeämistä, jolla on toimivalta antaa eurooppalainen pidätysmääräys. Näin ollen viittaus ei koske oikeusviranomaisen käsitteen määritelmää itsessään.
- 32 Näin ollen puitepäätöksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun oikeusviranomaisen käsitteen merkitystä ja ulottuvuutta ei voida jättää kunkin jäsenvaltion harkintaan (ks. analogisesti tuomio 17.7.2008, Kozłowski, C-66/08, EU:C:2008:437, 43 kohta ja tuomio 16.11.2010, Mantello, C-261/09, EU:C:2010:683, 38 kohta).
- 33 Tästä seuraa, että puitepäätöksen 6 artiklan 1 kohdassa olevaa oikeusviranomaisen käsitettä on tulkittava itsenäisesti ja yhtenäisesti koko unionin alueella, ja tässä tulkinnassa on unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan otettava huomioon sekä säännöksen sanamuoto että asiayhteys ja kyseisellä puitepäätöksellä tavoiteltu päämäärä (ks. analogisesti tuomio 28.7.2016, JZ, C-294/16 PPU, EU:C:2016:610, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 34 Puitepäätöksen 6 artiklan 1 kohdan sanamuodosta on siten todettava, että tässä säännöksessä olevalla termillä ”oikeusviranomainen” ei viitata ainoastaan jäsenvaltioiden tuomareihin tai tuomioistuimiin vaan se voi kattaa laajemmin asianomaisessa oikeusjärjestyksessä lainkäyttöön osallistuvat viranomaiset (tuomio 10.11.2016, Poltorak, C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, 33 kohta).
- 35 On kuitenkin todettava, että kyseisessä säännöksessä tarkoitettua oikeusviranomaisen käsitettä ei voida tulkita niin, että se voisi kattaa myös jäsenvaltion ministeriön kaltaisen täytäntöönpanovaltaa käyttävän viranomaisen.
- 36 Ensinnäkin kyseisessä käsitteessä käytetty sana ”oikeudellinen” ei yleisessä merkityksessään viittaa jäsenvaltioiden ministeriöihin. Tämä termi nimittäin viittaa lainkäyttövaltaan, joka – kuten julkisasiamies huomautti ratkaisuehdotuksensa 34 kohdassa – on oikeusvaltiolle ominainen

toimivallanjaon periaatteen mukaan erotettava täytäntöönpanovallasta. Oikeusviranomaisilla tarkoitetaan siten perinteisesti viranomaisia, jotka osallistuvat lainkäyttöön, erotuksena muun muassa ministeriöistä tai muista valtion elimistä, jotka käyttävät täytäntöönpanovaltaa.

- 37 Toiseksi puitepäättös perustuu periaatteelle, jonka mukaan eurooppalaisia pidätysmääräyksiä koskeviin päätöksiin liittyvät kaikki tämän tyyppisille päätöksille ominaiset takeet ja erityisesti puitepäättöksen 1 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuista perusoikeuksista ja keskeisistä oikeusperiaatteista johtuvat takeet. Tämä merkitsee sitä, että oikeusviranomaisen on tehtävä paitsi eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskeva päätös myös päätös kyseisen pidätysmääräyksen antamisesta niin, että jäsenvaltioiden väliset luovuttamismenettelyt tapahtuvat kaikilta osin tuomioistuimen valvonnassa (ks. vastaavasti tuomio 30.5.2013, F., C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, 39, 45 ja 46 kohta).
- 38 Puitepäättöksen 7 artiklassa jäsenvaltioille annetaan tältä osin tässä säännöksessä säädettyin edellytyksin ja sen oikeudellisen järjestelmän rakenteen tätä edellyttäessä lupa uskoa eurooppalaisten pidätysmääräysten lähettäminen ja vastaanottaminen muun kuin oikeusviranomaisen eli keskusviranomaisen tehtäväksi.
- 39 Vaikka jäsenvaltion ministeriö voi kuulua puitepäättöksen 7 artiklassa tarkoitetun keskusviranomaisen käsitteen piiriin, tästä säännöksestä kuitenkin ilmenee sitä puitepäättöksen johdanto-osan yhdeksännen perustelukappaleen kanssa yhdessä luettaessa, että keskusviranomaisten tehtävä on rajoitettava käytännön ja hallinnollisen tuen antamiseen toimivaltaisille oikeusviranomaisille. Puitepäättöksen 7 artiklassa säädettyä mahdollisuutta ei siten voi ulottaa niin pitkälle, että jäsenvaltiot voisivat korvata oikeusviranomaiset, joilla on toimivalta eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamiseen, tällä keskusviranomaisella.
- 40 Kolmanneksi täytäntöönpanovaltaa käyttävän viranomaisen nimeäminen puitepäättöksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi pidätysmääräyksen antaneeksi oikeusviranomaiseksi olisi vastoin puitepäättöksen edellä 25–28 kohdassa mainittuja tavoitteita.
- 41 Puitepäättöksellä on tarkoitus ottaa käyttöön yksinkertaistettu luovuttamisjärjestelmä suoraan oikeusviranomaisten välille, millä voitaisiin korvata suvereenien valtioiden perinteinen yhteistyöjärjestelmä, joka edellyttää poliittisen vallan käyttöä ja sen suorittamaa arviointia, jotta voidaan varmistaa rikosasioissa annettujen tuomioistuinratkaisujen vapaa liikkuvuus vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvalla alueella.
- 42 Liettuan oikeusministeriön kaltaisen täytäntöönpanovaltaa käyttävän elimen nimeäminen viranomaiseksi, jolla on toimivalta antaa eurooppalainen pidätysmääräys, merkitsisi kuitenkin päätösvalan antamista täytäntöönpanovaltaa käyttävälle elimelle etsittyjen henkilöiden luovuttamismenettelyssä, mikä puitepäättöksellä nimenomaan on tarkoitus poistaa.
- 43 Puitepäättöksen 1 artiklan 2 kohdassa vahvistettu vastavuoroisen tunnustamisen periaate, jonka perusteella täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on pantava pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen antama pidätysmääräys täytäntöön, perustuu sille olettamalle, että oikeusviranomainen on harjoittanut laillisuusvalvontaa jo ennen eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa.
- 44 Sillä, että pidätysmääräyksen antaa Liettuan oikeusministeriön kaltainen täytäntöönpanovaltaa käyttävä elin, ei anneta pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle takeita siitä, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamiseen on kohdistunut tällaista laillisuusvalvontaa, eikä tämä näin ollen voi riittää perustelemaan sitä edellä 26 kohdassa mainittua vankkaa luottamusta jäsenvaltioiden välillä, jolle koko puitepäättös perustuu.

- 45 Näin ollen puitepäätöksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua oikeusviranomaisen käsitettä on tulkittava niin, että Liettuan oikeusministeriön kaltainen jäsenvaltion ministeriö ei voi kuulua tämän käsitteen piiriin eikä sen vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen sisältävän tuomion täytäntöönpanoa varten antamaa eurooppalaista pidätysmääräystä siten voida pitää puitepäätöksen 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna oikeudellisena päätöksenä.
- 46 Tätä tulkintaa ei myöskään voida saattaa kyseenalaiseksi sillä Liettuan hallituksen unionin tuomioistuimen kirjallisiin kysymyksiin antamassaan vastauksessa mainitsemalla seikalla, että Liettuan oikeusministeriö osallistuu yksinomaan sellaisen lainvoimaiseksi tulleen tuomion pelkkään täytäntöönpanoon, jonka tuomioistuin on antanut tuomioistuinmenettelyn päätteeksi, ja toimii tuomioistuimen pyynnöstä.
- 47 Tiedoista, jotka Liettuan hallitus on toimittanut vastauksena unionin tuomioistuimen esittämiin kirjallisiin kysymyksiin, nimittäin ilmenee, että on viime kädessä Liettuan oikeusministeriön tehtävänä tehdä eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamista koskeva päätös, ei sen tuomioistuimen, joka on määrännyt vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen, johon tämä eurooppalainen pidätysmääräys perustuu. Kyseinen ministeriö valvoo pidätysmääräyksen antamisen edellytyksiä ja sillä on myös harkintavaltaa pidätysmääräyksen oikeasuhteisuuden osalta.
- 48 Kun otetaan huomioon edellä todettu, ensimmäiseen, toiseen ja kolmanteen kysymykseen on vastattava, että puitepäätöksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu oikeusviranomaisen käsite on unionin oikeuden itsenäinen käsite ja että tätä säännöstä on tulkittava niin, että se on esteenä sille, että Liettuan oikeusministeriön kaltainen täytäntöönpanovaltaa käyttävä elin nimetään puitepäätöksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi pidätysmääräyksen antaneeksi oikeusviranomaiseksi, eikä sen vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen sisältävän tuomion täytäntöönpanoa varten antamaa eurooppalaista pidätysmääräystä siten voida pitää puitepäätöksen 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna oikeudellisena päätöksenä.

Neljäs kysymys

- 49 Kun otetaan huomioon ensimmäiseen, toiseen ja kolmanteen kysymykseen annettu vastaus, neljänteen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Tuomion vaikutusten rajoittaminen ajallisesti

- 50 Liettuan hallitus sekä istunnossa Alankomaiden hallitus ja komissio ovat pyytäneet unionin tuomioistuinta rajoittamaan annettavan tuomion vaikutuksia ajallisesti siinä tapauksessa, että unionin tuomioistuin katsoo, että Liettuan oikeusministeriön kaltainen täytäntöönpanovaltaa käyttävä elin ei kuulu puitepäätöksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua oikeusviranomaisen käsitteen piiriin. Alankomaiden hallitus ja komissio mainitsivat lähinnä ne mahdolliset vaikutukset, joita tällä tuomiolla voi olla sellaisten asioiden kannalta, joissa eurooppalaisen pidätysmääräyksen on antanut viranomainen, joka ei ole tässä säännöksessä tarkoitettu oikeusviranomainen.
- 51 Tässä yhteydessä on huomattava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tulkinnalla, jonka unionin tuomioistuin SEUT 267 artiklassa sille annettua toimivaltaa käyttäen antaa unionin oikeussäännölle, selvennetään ja täsmennetään kyseisen oikeussäännön merkitystä ja ulottuvuutta niin, että unionin tuomioistuimen tulkinnasta ilmenee, miten tätä oikeussääntöä täytyy tai olisi täytynyt tulkita ja soveltaa sen voimaantulosta lähtien. Tästä seuraa, että tuomioistuimet siis voivat ja niiden täytyy soveltaa näin tulkittua sääntöä myös oikeussuhteisiin, jotka ovat syntyneet ja jotka on perustettu ennen tulkintapyyntöä koskevaa tuomiota, jos edellytykset kyseisen oikeussäännön soveltamista koskevan asian käsittelylle toimivaltaisissa tuomioistuimissa muuten täyttyvät (tuomio 17.9.2014, Liivimaa Lihaveis, C-562/12, EU:C:2014:2229, 80 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 52 Näin ollen unionin tuomioistuin voi ainoastaan poikkeustapauksissa unionin oikeusjärjestykseen kuuluvaa yleistä oikeusvarmuuden periaatetta soveltaen rajoittaa kaikkien asianomaisten henkilöiden mahdollisuutta vedota sen tulkitsemaan oikeussääntöön vilpittömässä mielessä perustettujen oikeussuhteiden pätevyyden kyseenalaistamiseksi. Jotta tällainen rajoittava päätös voitaisiin tehdä, kahden olennaisen edellytyksen, eli asianomaisten vilpittömän mielen ja vakavien vaikeuksien uhan, on täyttyttävä (tuomio 27.2.2014, Transportes Jordi Besora, C-82/12, EU:C:2014:108, 42 kohta ja tuomio 22.9.2016, Microsoft Mobile Sales International ym., C-110/15, EU:C:2016:717, 62 kohta).
- 53 Nyt käsiteltävässä asiassa muun muassa edellä 12 kohdassa mainitusta neuvoston 14.12.2007 päiväystä arviointikertomuksesta ilmenee, että neuvosto on aiemmin arvostellut sitä, että Liettuan oikeusministeriö antaa eurooppalaisia pidätysmääräyksiä, yhteensopimattomuudesta oikeusviranomaisen nimeämistä koskevan vaatimuksen kanssa. Näin ollen ei voida katsoa, että objektiivinen ja huomattava epävarmuus unionin säännösten ulottuvuudesta olisi saanut Liettuan tasavallan toimimaan unionin oikeuden vastaisesti.
- 54 Tämän tuomion vaikutuksia ei näin ollen ole syytä rajoittaa ajallisesti.

Oikeudenkäyntikulut

- 55 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS, sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS, 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu oikeusviranomaisen käsite on unionin oikeuden itsenäinen käsite, ja tätä 6 artiklan 1 kohtaa on tulkittava niin, että se on esteenä sille, että Liettuan tasavallan oikeusministeriön kaltainen täytäntöönpanovaltaa käyttävä elin nimetään puitepäätöksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi pidätysmääräyksen antaneeksi oikeusviranomaiseksi, eikä sen vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen sisältävän tuomion täytäntöönpanoa varten antamaa eurooppalaista pidätysmääräystä siten voida pitää puitepäätöksen 2002/584, sellaisena kuin se on muutettuna puitepäätöksellä 2009/299, 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna oikeudellisena päätöksenä.

Allekirjoitukset